

Adam Lisiecki, Iwona Liżewska

Wolontariusze ratują dziedzictwo kulturowe

Ochrona Zabytków 56/3 (242), 9-10

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WOLONTARIUSZE RATUJĄ DZIEDZICTWO KULTUROWE

W okresie wakacyjnym Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, we współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi, zorganizował pod hasłem „Przyjedź, odkryj i ocal od zapomnienia” dwa obozy archeologiczno-konserwatorskie, których uczestnikami byli wolontariusze, osoby w wieku 18-26 lat. Mogli oni znaleźć się w grupie, której celem było ratowanie (oczyszczanie, uczynienie) relikwów mazurskich wiosek w lasach Puszczy Piskiej, w woj. warmińsko-mazurskim, opuszczonych i zniszczonych po 1945 r., lub zdecydować się na udział w klasycznych badaniach archeologicznych odbywających się w okolicach pałacu Koniecpolskich w Koniecpolu, w woj. śląskim. Obydwa obozy trwały po dwa tygodnie.

Partnerami projektu realizowanego pod nazwą „Zaginione wioski Puszczy Piskiej” były: Stowarzyszenie „Sadyba”, Fundacja „Borussia” oraz Nadleśnictwo Pisz, natomiast do drugiego, przeprowadzonego w Koniecpolu, włączył się Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego. Za realizację poszczególnych projektów odpowiadały Regionalne Ośrodki Badań i Dokumentacji Zabytków, odpowiednio w Olsztynie i Katowicach.

Na ogłoszenie o zapisach na obozy odpowiedziało około 130 osób z całej Polski, z których wybrano dwie dziesiątki, głównie studentów z kierunków nie związanych z archeologią czy historią, a więc pedagogów, polonistów, socjologów, kulturoznawców i innych. W obozie w Puszczy Piskiej udział wzięli także, na zaproszenie Fundacji „Borussia”, wolontariusze z Niemiec oraz Rosji, a w obozie w Koniecpolu studenci archeologii z Uniwersytetu Łódzkiego.

1. Wolontariusze przy pracy na opuszczonym mazurskim cmentarzu w Puszczy Piskiej. Fot. I. Liżewska.

1. Volunteers working in an abandoned Mazurian cemetery in Piska Forest. Photo: I. Liżewska.

Część programu obozów stanowiły warsztaty. Dzięki nim wolontariusze mogli wymieniać się spostrzeżeniami na temat stanu zabytków i opieki nad nimi, zrozumieć, czym jest zabytek, dowiedzieć się, jakie problemy dotyczą dziedzictwa kulturowego, np. prowadząc wśród okolicznych mieszkańców badania socjologiczne. Niezwykle ciekawie przebiegała dyskusja nad powszechnym obecnie problemem współistnienia nowoczesnych konstrukcji i zabytkowej zabudowy. Jako podkład do rozmowy służyła makieta miasta zrobiona z kartonów przez wolontariuszy. W czasie dyskusji wolontariusze odgrywali role konserwatorów zabytków, deweloperów oraz mieszkańców.

Oprócz osiągniętych celów dydaktycznych praca wolontariuszy przyniosła także i inne, konkretne efekty: badania archeologiczne pozwoliły określić przebieg murów ota-

czających zabytkowy pałac w Koniecpolu, a dzięki pracom konserwatorskim w lasach Puszczy Piskiej przywrócona została pamięć o opuszczonych wsiach i cmentarzach. W ten sposób wolontariusze mogli dorzucić swoją cegiełkę do ratowania polskiego dziedzictwa kulturowego.

Ci młodzi ludzie będą w przyszłości decydować o losach zabytków. Celem obozów było uświadomienie im, że każdy zabytek to niepowtarzalna część naszego dziedzictwa. Znane zabytki z pewnością dadzą sobie radę, co jednak z zabytkami lokalnymi: z dworkami, kamienicami, cmentarzami, które nie mają szans na zaistnienie w mediach? Ratunkiem dla tych zabytków jest społeczeństwo świadome ich wartości.

Obydwa obozy okazały się niezwykle udane, a praca z ich uczestnikami spełniła swoje zadanie –

wolontariusze wracali do domów z przekonaniem, że los zabytków zależy od każdego człowieka, nie tylko od służb konserwatorskich. Warto więc kontynuować ten projekt, dążąc przy tym do tego, aby

taki obóz – coś w rodzaju szkoły kultury – organizowany był w każdym województwie. Do realizacji tego pomysłu potrzeba jednak współpracy lokalnych instytucji, zainteresowanych opieką nad dziedzic-

twem kulturowym, tak jak to się stało w przypadku Puszczy Piskiej.

*Adam Lisiecki,
Iwona Liżewska*

VOLUNTEERS SAVE CULTURAL HERITAGE

During the summer vacations the National Heritage Board of Poland, cooperating with non-government organisations and institutions, held two archaeological-conservation camps intended for volunteers, and organised under the slogan: "Come, discover and save from oblivion". The participants, aged 18-26, could choose

between saving the relics of Mazurian villages in Piska Forest or studying the Koniecpolski palace in Koniecpol. Both camps lasted for a fortnight.

The camp programmes included workshops. Alongside the attained didactic objectives, the work performed by the volunteers produced also other concrete effects:

the archaeological investigations made it possible to determine the walls surrounding the palace in Koniecpol, and the conservation carried out in Piska Forest restored recollections about abandoned villages and cemeteries. In this fashion, the volunteers could make their contribution to saving Polish cultural heritage.

INFORMACJA O PRENUMERACIE

Prenumeratę „Ochrony Zabytków” można zamówić za pośrednictwem:

■ 1. RUCH SA

Informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH” SA Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33; tel. (0 22) 532 87 31, 532 88 20, 532 88 16, fax (0 22) 532 87 32; www.ruch.pol.pl, prenumerata@okdp.ruch.com.pl

■ 2. Firma AMOS

01-785 Warszawa, ul. Broniewskiego 8a; tel. (0 22) 639 73 67; biuro@amos.waw.pl

■ 3. GARMOND PRESS SA

01-106 Warszawa, ul. Nakielska 3; tel./fax (0 22) 836 69 21; prenwarszawa@garmond.com.pl

■ 4. INMEDIO Sp. z o.o.

90-446 Łódź, ul. Kościuszki 132; tel./fax (0 42) 636 44 47; prenumerata@inmedio.com.pl

■ 5. KOLPORTER SA

05-080 Izabelin, Mościska, ul. Bakaliowa 3; tel. (0 22) 355 05 65(66), fax (0 22) 355 05 67(68); prasowa.sc@kolporter.com.pl

■ 6. DOM HANDLOWY NAUKI Sp. z o.o.

02-352 Warszawa, ul. Szczeńsiwicka 2/17; tel. (0 22) 658 15 58, tel./fax (0 22) 822 98 69; ksiegarnia@dhn.pl, czasopismakraj@dhn.pl

Wydawnictwa Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków do nabycia w siedzibie przy ul. Kopernika 36/40, 00-328 Warszawa, pok. 123, w godz. 9.00-14.00, tel. (022) 826 93 52.

Zamówienia można składać za pośrednictwem poczty elektronicznej: wydawnictwa@kobidz.pl.

Spis dostępnych publikacji na stronie internetowej: www.kobidz.pl